

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Sebevražda z pohledu trestního práva - vybrané aspekty

Na sebevrahy nebylo v minulosti pohlíženo příliš s respektem. Pro ilustraci za období vlády Ludvíka XIV., bylo v roce 1670 vydáno mj. nařízení, jež stanovovalo opatření, že mrtvé tělo sebevraha bude potupně vlečeno ulicemi tváří k zemi a následně pověšeno nebo hozeno mezi odpadky. Nadto současně došlo ke konfiskaci veškerého majetku zemřelého ve prospěch krále.[1]

Zpátky do současnosti, jak dnešní právo reguluje tento sociálně-patologický jev?

In medias res: Trestní zákon v ustanovení § 144 stanoví jasně:

Kdo jiného pohne k sebevraždě nebo jinému k sebevraždě pomáhá, bude potrestán, došlo-li alespoň k pokusu sebevraždy, odnětím svobody **až na tři léta**.

Pozor, odnětím svobody **na dvě léta až osm let** bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený na dítěti nebo na těhotné ženě. Dítětem zákon rozumí osobu mladší osmnácti let, přičemž dítětem je osoba do dne, který předchází jeho osmnáctým narozeninám, protože v den svých osmnáctých narozenin už není osobou mladší osmnácti let.

Odnětím svobody **na pět až dvanáct let** bude pachatel potrestán, spáchá-li výše uvedený čin na dítěti mladším patnácti let nebo na osobě stíženě duševní poruchou.

Z praxe dodejme, že účast na sebevraždě není příliš frekventovaným trestným činem.

Sebevražda sama o sobě není a ani nemůže být trestná, nicméně objektem ochrany je zde ochrana života jedince před jednáním těch, kteří se snaží tomuto sociálně-patologickému jevu nějakým způsobem přispět.

Zároveň trestní zákon jasně a srozumitelně akcentuje, že některé fyzické osoby jsou vůči takovému přispívajícímu jednání jiných citlivější než ostatní. Takovým osobám se poté poskytuje ex lege zvýšená trestně-právní ochrana.

Takovými osobami se tu chápou děti a těhotné ženy, zvláště pak děti mladší patnácti let a osoby postižené duševní poruchou. Ty opravdu k sebevraždě nabádat neradno, vzkazuje méně eticky vyspělým jedincům důrazně zákonodárce.

Podíváme-li se na tzv. objektivní stránku trestného činu, spočívá deliktní jednání pachatele buď v tom, že poškozeného pohne k sebevraždě, nebo mu v sebevraždě pomáhá.

V čem může pomoc konkrétně spočívat? Může jít například o poskytnutí prostředků (zbraně, nábojů, léků, jedu), které oběť k sebevraždě užije. Pozor, o pomoc se však dle českého práva jednat nebude v případě, kdy pachatel např. jed přímo aplikuje do těla oběti. De facto eutanázie. Takové jednání by bylo dnes právně kvalifikováno jako trestný čin vraždy, příp. zabití.

Výše citované pohnutí ke sebevraždě spočívá ve vzbuzení rozhodnutí osoby spáchat sebevraždu. Jak

konkrétně? Např. radou, přesvědčováním, opakovanou prosbou, přemlouváním, ale také výhrůžkou, týráním, záměrným vyvoláním silných depresivních stavů.

A conto subjektivní stránky, jedná se o trestný čin **úmyslný**. Pro neprávnický připomeňme, že úmysl je upraven v ustanovení § 15 trestního zákoníku.

Trestný čin účasti na sebevraždě je spáchán úmyslně, jestliže pachatel chtěl porušit nebo ohrozit chráněný zájem (život) způsobem uvedeným v trestním zákoníku (pohnutí či pomoc jinému ke spáchání sebevraždy), nebo také pokud věděl, že svým jednáním může takové ohrožení způsobit, a pro případ, že jej způsobí, byl s tím srozuměn.

Co zde znamená srozumění?

Srozuměním se tu rozumí i smíření pachatele s tím, že daným způsobem chování (pohnutí nebo pomoc k sebevraždě) může ohrozit chráněný zájem (život).

Dodejme, že aby byly naplněny znaky trestného činu *účasti na sebevraždě*, je potřeba určitého vztahu mezi úmyslem a pohnutím či pomocí jinému k sebevraždě.

Pachatelem se tedy nestane někdo, kdo se pouze a jen účastnil události, při které jiný spáchal sebevraždu.

V takovém případě znaky trestného činu účasti na sebevraždě naplněny nejsou, jelikož pachatel se na sebevraždě neúčastnil ani pohnutím ani pomocí.

Důvod, proč pachatel spáchal trestný čin účasti na sebevraždě, není z právního hlediska důležitý pro stanovení *vin*, ale může mít (a zpravidla v praxi i má) relevantní význam při rozhodování o povaze a závažnosti trestného činu a zejména pro stanovení výše *trestu*.

JUDr. Petr Kolman, Ph.D.,
VŠ pedagog

Literatura primární i sekundární:

FRYŠTÁK, Marek a kol. Trestní právo hmotné: zvláštní část. 3. vyd. Ostrava: KEY Publishing, 2012, 170 s. ISBN 978-80-7418- 159-7

KOUTEK, Jiří; KOCOURKOVÁ, Jana. Sebevražedné chování. 1. vyd. Praha: Portál, 2003, 127 s. ISBN 80-7178-732-9. 22.

JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 6. vyd. Praha: Leges, 2017, 976 s. ISBN 978-80-7502-236-3 12.

ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 1040 s. ISBN 978-80-7478-616-7. 13.

CHMELÍK, Jan a kol. Trestní právo hmotné: zvláštní část. Praha: Linde, 2010, 367 s. ISBN 978-80-7201-820-8. 14.

JELÍNEK, Jiří a kol. Deset let od přijetí českého trestního zákoníku. 1. vyd. Praha: Leges, 2019, 586 s. ISBN 978-80-7502-354-4.

P. Borčevský: Trestní právo hmotné v otázkách a odpovědích, Aleš Čeněk, Plzeň 2021, ISBN 978-80-7380-866-2

Vybrané aspekty trestného činu účasti na sebevraždě - Články - Advokátní deník (advokatnidenik.cz) >>> [zde](#).

[1] Téma navádění k sebevraždě se promítlo i do socialistické seriálové produkce. Například se mu věnovala i třetí epizoda seriálu Doktor z vejminku (1982-83) – díl Lásky a úklady. Čímž chceme pedagogicky připomenout, že navádění k sebevraždě bylo trestným činem i za dob socialistického Československa.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Spoluvlastnictví a správa společné věci](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu](#)
- [Rozvod s mezinárodním prvkem a související otázky péče o děti a výživného](#)